

Türk Tıp Öğrencileri Birliği

GÖRÜŞ BİLDİRİSİ

12. TEÇ Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik

Türk Tıp Öğrencileri Birliği ... Genel Kurulu, Türkiye

Kabul Ediliş Tarihi:

Geçerlilik Tarihi:

Bildiri Ekibi

- Arjin Kaya - Ufuk TÖB
- Ece Önder - Başkent TÖB
- Emre Boyanmış - Gazi TÖB
- Müfide Geymen - Kahramanmaraş Sütçü İmam TÖB
- Berfin İpek Yalçın - Giresun TÖB
- Ali Marmara - Süleyman Demirel TÖB
- Ege Gürlü - Yeditepe TÖB
- 12. Tıp Eğitimi Çalıştayı Katılımcıları

Özet

Türk Tıp Öğrencileri Birliği olarak 12. Tıp Eğitimi Çalıştayı, 14-15 Aralık tarihlerinde Başkent Üniversitesi'nde, Başkent Tıp Öğrencileri Birliği ev sahipliğinde "Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik" temasıyla gerçekleştirilmiştir.

41 farklı tıp fakültesinden katılan tıp fakültesi öğrencileri ile "Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik" teması kapsamında var olan sorunlar belirlenen 6 farklı konu başlığı altında tartışılmıştır. Öğrenci gözünden bakış açıları yansıtılarak

belirlenen sorunlara bir takım çözüm önerileri üretilmiştir. Tüm bu öğrenci görüşleri bildirimizde bir araya getirilmiştir.

Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik kavramı tıp eğitiminin dinamik şekilde ilerlemesi, uluslararası standartların yakalanması, gelişimin sürekli hale gelmesi gibi birçok konuyu içerisinde barındırmaktadır. Tıp Eğitimi konusunda söz sahibi olan tüm kurum/kuruluşlar bu konu hakkında bilgi sahibi olmalı ve tıp eğitiminin gelişimi için adımlar atmalıdır. Türk Tıp Öğrencileri Birliği, tıp eğitiminin gelişimi adına bu sürecin takipçisi olmayı ve bildiride yer alan çözüm önerilerinin hayata geçirilmesi için gerekli çalışmaları gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Arka Plan

Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik

Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu tıp eğitiminde uluslararası standartlar programını oluşturmuş ve bu standartlar üç temel alanda biçimlendirilmiştir. Mezuniyet öncesi, mezuniyet sonrası ve sürekli tıp eğitimi. Mezuniyet öncesi tıp eğitiminde standartlar temelde dokuz alanda yapılandırılmıştır:

- Misyon ve vizyon
- Eğitim programı
- Öğrencilerin değerlendirilmesi
- Öğrenciler
- Akademik personel
- Eğitim kaynakları

- Program değerlendirme
- İdare ve yönetim
- Sürekli iyileştirme

Tıp eğitiminde sürdürülebilirlik tıp eğitiminin yalnızca eskiden var olan problemlerine güncel çözümler bulmakla kalmayıp aynı zamanda bu gelişimin daimi olmasını hedef alan, inovasyona ve kümülatif ilerlemeye açık bir alandır. Yukarıda yazılan yaklaşımların ışığı altında ve belirlenen standartların iyileştirilmesine yönelik “Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik” kavramı farklı başlıklar altında ele alınmıştır. Bu başlıklar:

- Tıp Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme
- Tıp Eğitimi Kalitesinde Eğitici Rolü
- Temel Bilimler İle Klinik Bilimlerin Entegrasyonu
- Tıp Eğitiminde Uluslararası Standartlar
- Tıp Öğrencilerinin Psikososyal Durumu
- Tıp Eğitiminde Bilimsel Araştırmanın Yeri

Tıp Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme

Eğitim ve öğretim "istendik insan davranışlarını" oluşturan bir süreçtir. Bu sürecin geliştirilmesini, değiştirilmesini ve sürdürülebilir kılınmasını sağlayan yegane araçlardan biri sürecin ‘ölçme ve değerlendirme’ aşamasıdır. Ölçme ve değerlendirme, mevcut olan sürecin, süreci yürütenlerin ve süreçten geçenlerin eksik yanlarını tespit edip bu eksiklikleri kapatmayı veya tüm bunların sahip olduğu yönlerin daha da iyileştirilmesini hedefler.

Türk Tıp Öğrencileri Birliği, ölçme ve değerlendirme hususunda şu problemlerin yaşandığını düşünmektedir.

- Mevcut olan ölçme ve değerlendirme sistemlerinde genel olarak ‘öğrencinin bilgi seviyesini sınaama’ amacından

öteye geçmediğini ve formatif değerlendirmenin geri plana biri olan gelişimin önüne geçmektedir.

- Günümüz ölçme ve değerlendirme sistemlerinin çoğunda hekim adaylarından beklenen yetkinlikler ölçülürken ‘tıbbi bilgi’ dışındaki kişisel gelişim temelli iletişim, liderlik gibi birçok kazanım oldukça geri plana atılmaktadır. Öyle ki bir hekim adayı tıbbi bilginin dışında herhangi bir kazanımı sağlamasa bile rahatlıkla tıp fakültesinden mezun olabilmektedir.
- Tüm fakültelerde mevcut olan eğitimin iyileştirilebilmesi için bir ‘Program Değerlendirme Kurulu’ bulunması gerektiği düşünülmüştür. Günümüzde tıp fakültelerinde bu gibi komisyonlar kurulmaya başlansa da bu süreç öğrenci katılımının yeterince sağlanmadığı düşünülmüştür. Bu da eğitim programında öğrencilerin yaşadığı bazı sıkıntıların gözden kaçabilmesine dolayısıyla etkili bir program değerlendirmesi yapılamamasına sebep olmaktadır.

Tıp Eğitimi Kalitesinde Eğitici Rolü

Eğitimde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi yolunda eğitimcilerimiz önemli bir paydaştır. Bu nedenle eğitimciler hakkında bir atölye yapılmıştır.

Katılımcılar tarafından ideal eğiticinin kriterleri, Tıp Eğitici Çembersel Modeli’nde(1) de olduğu gibi; öğretmenlik bilgisi, iletişim becerisi, alan bilgisi hakimiyeti ve bireysel olgunluk başlıkları altında tanımlanmıştır ve bu kriterler üzerinden atölye başlıkları tartışılmıştır.

Türk Tıp Öğrencileri Birliği’nin tıp eğitimi kalitesinde eğitici rolü kapsamında düşünceleri şu şekildedir:

- Üniversitelerin öğretim kapasitesinin güçlendirilmesi

adına öğretim üyelerinin eğiticilik yeterliliklerinin geliştirilmesi önemli bir basamaktır. Ancak pek çok fakültede eğitmen eğitimi uygulanmamaktadır. Tıp Fakültelerinde devamlılığı olan, etkili eğitmen eğitimleri uygulanmalıdır. Bu eğitimlerin içeriği; derste ses ve beden dili kontrolü, etkili ders anlatma teknikleri, öğrenim modelleri, etkili slayt ve soru hazırlama, iletişim becerileri ve yabancı dilde eğitim veren eğitimciler için yabancı dil eğitimi olarak düzenlenmelidir.

- Öğrenciler ve eğiticiler arasında, ders esnasında kontenjan fazlalığı yüzünden ve ders dışında da eğiticilerin yeterli zaman bulunamamasından dolayı etkili iletişim kurulamamaktadır. Zaman sıkıntısının nedenlerinden biri; eğiticilerin hem hastanede hem okulda hem de kendi araştırmaları ile ilgili çok fazla iş yüklerinin olmasıdır. İş yükünün fazlalığı, fakültelerdeki alt yapı eksiklikleri ve kontenjan fazlalığı eğiticilerde motivasyon kaybına da neden olabilmektedir.

Temel Bilimler ile Klinik Bilimlerin Entegrasyonu

Tıp eğitiminde temel bilimler ile klinik bilimlerin entegrasyonun amacı , “Tıp Fakültelerinin tıp eğitiminin devamlılığı boyunca teorik ve deneysel bilgi arasındaki bağlantıları güçlendirmek, özellikle tıp eğitiminin erken dönemlerinde klinik deneyimin sağlanması” olarak tanımlanmıştır.

Tıp eğitiminde entegrasyona olan ihtiyaç TEPDAD (Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) tarafından yayımlanan Mezuniyet Öncesi Ulusal Tıp Eğitimi Standartları içerisinde “TS. 2.1.3 Yatay ve dikey entegrasyonu sağlamış” şeklinde açık bir şekilde belirtilmiştir. Çalıştayda ise katılımcılar tarafından aşağıdaki nedenler vurgulanmıştır:

- Temel eğitim sürecinde edinilen teorik bilgilerin klinik dönemde ihtiyaç duyulacak olan anamnez alma, klinik muayene gibi beceriler ile bağdaşması sağlanmalıdır. Böylelikle stajyer & intern doktorluk yıllarını da daha etkili şekilde tamamlayabilme yolunda öğrencilere katkısı olacağı düşünülmektedir.
- Özellikle yetişkin öğrenmesi klinik ve teorik bilgilerin bir arada bulunduğu bütüncül bir yaklaşım ile ilerlendiğinde daha kalıcı hale gelmektedir. Bu sebeple tıp eğitiminin entegre biçimde sunulması bilgilerin öğrencilerin hafızasında daha uzun süre yer almasını sağlayacaktır.
- Klinik dönemde kullanılacak bilgilerin ve becerilerin preklinik dönemde edinilmesinin hekimlik hissiyatını, dolayısıyla da öğrencilerin fakülteye olan bağlılığını arttıracığına inanılmaktadır.
- Teorik eğitimin sonlanması ile klinik eğitime geçilen dönemde birçok hekim adayının yaşadığı adaptasyon sürecinin daha hızlı ve rahat gerçekleşmesinin sağlanması öğrencilerin eğitimlerinden alacağı verimi arttıracaktır.

Tıp Eğitiminde Uluslararası Standartlar

Tıp eğitiminde uluslararası standartların oluşturulması tıp biliminin oluşturduğu entegre dünyayı oluşturmak için gereklidir. Küreselleşmenin yayılmasıyla birlikte evrensel normlara uygun hekim yetiştirmek gereklidir.(3) Tıp eğitiminde standartların uygulanması, yetişecek hekimlerin niteliğini doğrudan arttırarak daha kaliteli bir sağlık hizmeti sunulmasını sağlar.

Çalıştayda tıp eğitiminde uluslararası standartlar hususunda aşağıdaki düşünceler vurgulanmıştır :

- Tıp bilimi evrensel bir niteliğe sahiptir. Aynı zamanda

dünyada yaşayan her bireyin eşit sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Dolayısıyla tıp eğitiminin uluslararası standartları olması gerekmektedir.

- Tıp fakültelerinde ulusal ve uluslararası değişim olanakları sunulmaktadır ancak bunlara gereken önem verilmemektedir . Pek çok fakültede değişim programlarıyla yapılan stajların denkliği bulunmamaktadır.
- Tıp fakültesi kontenjanlarının fazla olmasından dolayı fakülte imkanlarının (maket, kadavra, mikroskop...) yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir.
- Geri bildirim sistemleri eğitim programında yenilenme ve gelişmeye katkı sağlamaktadır. Ancak bazı kalıplaşmış sistemler ve bazı öğretim üyelerinin tutumları eğitim programlarının yenilenmesini ve gelişmesini engellemektedir.

Tıp Öğrencilerinin Psikososyal Durumları

Geleceğin hekimleri olan tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam biçimlerinin sağlıklı olup olmadığının belirlenmesi toplumu da etkileyebilir olması açısından önemlidir.(4) Toplum sağlığının korunması, sağlıkta sürdürülebilirlik kavramının ele alınabilmesi için ilk olarak, bu hizmeti sağlayacak olan kişilerin sağlık durumunun belirlenip korunması gerekmektedir.

DSÖ'nün sağlık tanımından hareketle bir insanın sağlıklı olabilmesi için psikososyal ihtiyaçlarını karşılaması gerekir. Belirtilen bu ihtiyaçlar yeterince karşılanmazsa stres, depresyon gibi durumlarla karşılaşması olasıdır. Strese ve depresyona yol açan faktörler uzun süre devam ettiği takdirde "Tükenmişlik Sendromu'na" yol açabilmektedir. Tükenmişlik; özellikle hekimlerde, sağlık çalışanlarında ve tıp öğrencilerinde giderek artan yaygın bir sorun olarak

belirlenmiştir.(5)

Türk Tıp Öğrencileri Birliği, tıp öğrencilerinde tükenmişlik sendromunun temelinde yer alan stres kaynaklarının:

- Zorlu sınav sistemlerinin (Baraj sistemi, dönem sonu finali vb.) oluşturduğu sınıfta kalma kaygısı
- Sağlıkta Şiddet Kavramı gün geçtikçe yaygınlaşmasına rağmen bu duruma yönelik caydırıcı bir yaptırımın bulunmaması
- TUS sınavının yarattığı gelecek kaygısıyla beraber intörlük döneminde net bir iş tanımının olmaması ve bu sebeple intörn hekimlerin yoğun iş yükü sırasında TUS çalışmak için yeterli vakit bulamamaları
- Öğrencilerin Tıp Fakültelerini kendilerini nelerin beklediğini bilmeyerek ve istemeyerek bilinçsiz şekilde tercih etmiş olması
- Fakültelerinin geleceğe yönelik kendilerini hazırlama konusundaki yeterlilik seviyelerinin öğrenciler tarafından bilinmemesi şeklinde olduğunu düşünmektedir.

Psikososyal kavramının bileşenlerinden olan sosyal iyilik hali de bu atölyede ele alınan bir diğer alt başlıktır. DSÖ'nün de belirttiği gibi sosyal iyilik hali sağlık kavramından ayrı düşünülemez. Bu kavram ruhsal durumun korunmasında da öncü olan önemli bir faktördür. Çalışmaya katılım gösteren tıp öğrencileri yoğun müfredata sahip tıp eğitiminin sosyalleşmelerini olumsuz etkilediği konusunda hemfikirdir.

Tıp Eğitiminde Bilimsel Araştırmanın Yeri

Araştırma; bir gerçeği ortaya çıkarmak, bir sorunu çözmek ve eldeki verileri arttırmak için bilimsel yöntem ve tekniklerden yararlanılarak yapılan düzenli çalışmalar bütünüdür. Dünyada bilim ve teknoloji sürekli gelişen ve

değişen bir hal almışken, şüphesiz bu durumdan en çok ve en hızlı şekilde etkilenen alanlardan biri tıp dünyasıdır. Bilgi yarı ömrünün bu kadar azalması sebebiyle değişen dünyayı yakalamak, bu değişim ve gelişime uyum sağlayabilmek için araştırmayı bilmek ve etkili bir biçimde uygulayabilmek gerekir. Bu yüzden tıp eğitiminde sürdürülebilirliğin anahtar kavramlarından birisi araştırma eğitimidir.

Türk Tıp Öğrencileri Birliği, araştırma eğitimi hususunda şu problemlerin yaşandığını düşünmektedir:

- Ülkemizde çoğu fakültede mevcut olan eğitim programında araştırma eğitimi verilmemektedir. Bu durum bir hekimin sahip olması gereken güncelliği yakalama ve yeni şeyler üretebilme özelliklerinin gelişimini engellemektedir.
- Araştırma eğitiminin verildiği fakültelerde ise uygulanan araştırma eğitimi programlarının iyi temellendirilmemesi ve bu konudaki bilinç düzeyinin düşüklüğünden dolayı derslerinin verimi düşmekte ve etkili olmamaktadır.
- Araştırma eğitiminin bazı fakültelerde verilip bazı fakültelerde verilmemesi bir eğitim eşitsizliği oluşturmaktadır. Bu durum eğitimde fırsat eşitsizlikleri yaratarak araştırma eğitimi dersi vermeyen fakültelerden mezun olacak olan hekim adaylarına bir haksızlık niteliği taşımaktadır.

Duruşumuz

Türk Tıp Öğrencileri Birliği 12.Tıp Eğitimi Çalıştayı'nda tıp öğrencilerinin “Tıp Eğitiminde Sürdürülebilirlik” konusunda dile getirdiği sorunlardan yola çıkarak; Yüksek Öğretim Kurumu, rektörlükler, dekanlıklar ve tıp eğitimi anabilim dallarını aşağıda açıklanan çözüm önerilerini değerlendirmeye ve bildiride ismi geçen diğer paydaşlarla

işbirliğine davet etmektedir.

Rektörlükler, Dekanlıklar ve Tıp Eğitimi Anabilim Dalları

- Komite/kurullar arasında öğrenciyi geliştirmeye yönelik formatif sınavlar yapılmalıdır. Formatif sınavlar öğrencilerin eksikliklerini sınav öncesinde görmesini sağlayacağını bu sayede akademik başarılarını arttırmalarında ve kendilerini geliştirmelerinde faydalı olacaktır.
- Yapılan kurul/komite sınavlarının sonuçlarının, öğrencilerin birebir olarak hangi konulardan hangi yüzdeyle başarılı olduğunu görebildiği bir ‘Sınav karnesi’ uygulaması yürürlüğe girmelidir. Bu uygulamanın öğrencilerin öz farkındalığını geliştireceğini ve geriye dönük çalışmalarına büyük katkısı olacağını, aynı zamanda öğrencilerin eksiklerini etkili bir şekilde belirleyerek hem zamandan hem de efordan tasarruf etmesini sağlayacaktır.
- Kurul/komite sonuçları danışman öğretmen tarafından incelenmeli ve öğrenciye geri bildirim verilmelidir. Danışman öğretmenin, daha önce bu süreçlerden geçmiş biri olarak öğrenciye geri bildirim vermesinin, öğrencinin kendisinin fark edemediği hataları fark etmesine ve kendini bu doğrultuda geliştirmesine yardımcı olacağını düşünüyoruz.
- Mevcut olan ölçme ve değerlendirme sistemlerimizde ‘tıbbi bilgi’ nin dışında olan kazanımların ölçülmesine yeterince ağırlık verilmemektedir. Bu durum iletişim, takım dinamikleri, pratik beceriler vb. gibi kazanımlardan yoksun hekimlerin mezun olmasına ve verilen sağlık hizmetinin yeterli olmamasına sebep olmaktadır. Bu sorunun önüne geçebilmek için teorik sınavlar dışındaki uygulamaların ağırlığının artırılması

gerekmektedir.

- Fakültelerde uygulanan eğitim programlarının yeterliliğinin artırılması için her fakültede bir program değerlendirme kurulunun olması gerektiği kanısındayız. Günümüzde birçok fakültede bu gibi kurulların kurulması adına adımlar atılmakta lakin bu kurullara öğrenci katılımı yeterince sağlanmamaktadır. Süreci yönetenler alanlarında uzman ve deneyimli hocalar olsa bile eğitim sürecini bizzat yaşayan kişilerin program değerlendirme aşamasında bulunmaması, eğitim sürecinde yaşanan bazı problemlerin gün ışığına çıkmasına engel olmaktadır. Bu sebeple her program değerlendirme kurulunda öğrenci temsiliyetinin sağlanması gerekmektedir.
- Tıp Fakültelerinin öğretim kapasitesinin artırılması için eğitici yeterliliklerinin artırılması gerekmektedir. Bunun için her fakültede etkili, kontrol edilebilen ve devamlılığı olan eğitmen eğitimleri yapılmalıdır. Bu eğitimin bileşenlerinden birkaçı: Ders esnasında, jest/mimik/ses tonu kullanımı, slayt/soru hazırlama, etkili ders anlatma becerisi, öğrenim modelleri, yabancı dilde eğitim veren eğitmenlerimiz için İngilizce gramer ve telaffuz bilgisi şeklinde olmalıdır.
- Eğiticilere yönelik eğitim becerileri ve performansı ölçen sistemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Belirli aralıklarla meslektaşlar arası değerlendirme ve öğrenciler tarafından değerlendirme şeklinde uygulamalar yapılmalıdır. Öğrencilerin fikrini açıkça belirtebileceği, meslektaşların da birbirini yorumlayarak karşılardaki eğiticiyi ve kendini geliştirebileceği, devamlılığı sağlanabilecek sistemler oluşturulmalıdır.
- Teorik eğitim sürecinde öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hale gelmesi ve kliniğe geçilen süreçte mevcut bilgilerin

uygulamaya dökülmesindeki zorlukların ortadan kalkması için müfredatda “Klinik Beceri Dersleri” eklenmeli, var olan dersler geliştirilmeli ve sayıları arttırılmalıdır.

- Klinik yeterliğin merkezi bileşenini oluşturan klinik akıl yürütme; bir klinik vakadan elde edilen bilgilerin, hekimin/öğrencinin bilgisi ve deneyimi ile entegre edilmesi, sentez edilmesi ve hastanın probleminin teşhisinde ve hastanın yönetiminde kullanılmasıdır. Klinik akıl yürütme becerilerinin gelişebilmesi için bu konuya yönelik çalışmalar, dersler hazırlanabilir.
- Tıp eğitimi sürecinde konuların eğiticiler tarafından bütünleşmiş biçimde verilmesi ile öğrencilerin konuları zihinlerinde entegre etmeleri ayrı durumlardır. Bu koşullarda her ikisinin de gerçekleşmesi için geliştirilen öğrenci merkezli teknikler arasında; probleme dayalı öğrenme, araştırma temelli öğrenme, sorgulayıcı öğrenme, projeye dayalı öğrenme sayılabilir. Müfredat içerisinde bu tarz öğrenci merkezli öğrenme modellerine yer vererek daha etkin bir tıp eğitimi oluşturulmalıdır.
- Ulusal ve uluslararası değişim programlarına gereken önem verilmelidir ve bu programlar aracılığı ile yapılan stajların akademik geçerliliği sağlanmalıdır.
- Tükenmişlik Sendromu insanlar üzerinde etkileri olan belirli olayların ve streslerin birikimi sonucunda meydana gelmekte ve mesleki hayata başlanmasıyla ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Meslek hayatlarına henüz adım atmamış olan tıp öğrencilerinde bu durumun tespit edilip önlenmesi adına fakültelerde “Psikososyal Destek Alanları” oluşturulmalıdır. Fakülteler öğrencileri bu alanlara yönlendirmeli, farkındalıklarını artırmak adına destek verilmelidir.
- Tıp fakültelerinde danışman öğretim üyesi sistemi

uygulanmalıdır. Uygulanmakta olan fakültelerde ise danışmanlık sistemi geliştirilmelidir. Bu uygulamaların fakülte şartlarına uygun olarak standardizasyonu sağlanmalıdır. Aynı zamanda bu sistem kariyer danışmanlık hizmetlerini de içerisinde barındırmalıdır. Tıp öğrencilerinin geleceğe daha aydınlık bakabilmesi için fakülteler kariyer günleri düzenlemelidir. Fakültelerin öğrencileri geleceğe ne kadar iyi hazırladığı somut öğelerle gösterilmelidir.

- Tıp fakültesi öğrencilerinin akranlarıyla ortak sorunlarının olduğunu gözlemleyip ortak çözümler bulabilmesi adına akran mentörlüğü eğitim programının içerisine dâhil edilmelidir. Akran destekli eğitim oluşturulmasında fakülteler öncü olmalıdır.
- Tıp fakültelerindeki yoğun müfredat yükü hekim adaylarının sosyal etkinliklere ayırdıkları zamanı etkilemektedir. Tıp fakültelerinde sosyal içerikli dersler(spor,sanat vb.) müfredata entegre edilerek öğrencilerin sosyal faaliyetler için ek zaman yaratma ihtiyacı ortadan kaldırılmalıdır.
- Tıp fakültesi öğrencileri şu an uygulanan eğitim sistemi sebebi ile araştırmaya teşvik edici bir programa tabi tutulmamaktadırlar. Gelişen dünyaya ayak uydurabilmek ve çağı yakalayabilmek adına tıp fakültelerinde uygulanan eğitim sistemine araştırmaya teşvik edici, öğrenci gelişimini olumlu yönde etkileyecek ve tıp eğitiminde sürdürülebilirliği sağlayacak bir araştırma eğitimi dersi eklenmelidir. Ekleneyecek olan bu ders küçük gruplar halinde verilmeli ve temel düzeyde araştırma bilgisi için birinci sınıfta zorunlu olarak, ileri düzey araştırma bilgisi için ise ikinci ve üçüncü sınıflarda seçmeli ders olarak verilmelidir.
- Tıp fakültesine yeni başlayan öğrencilerin araştırmanın

önemi konusundaki farkındalıklarının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple araştırma eğitimi dersi verilmeden önce fakülte dekanlıkları tarafından yapılabilecek araştırma konusundaki farkındalık çalışmaları ile bu konudaki bilinç düzeyi artırılarak derslerin verimi artırılmalıdır.

- Açık erişim tıp fakültesi öğrencileri için çok yeni bir kavram olup açık erişimin sağlayabileceği olanaklar tıp öğrencilerinde araştırmak ve öğrenmek için merak ve heyecan oluşturmaktadır. Açık erişim sürekli gelişmekte ve değişmekte olan bilimi ve teknolojiyi daha rahat yakalamamıza yardımcı olacaktır. Bu sebeple tıp fakültelerinde açık erişim olarak sunulan kaynak ağı geliştirilmelidir.

Yüksek Öğretim Kurumu

Tıp Eğitiminin gelişiminin sağlanması eğitimin içerik olarak düzenlenmesi kadar fakültelerin nicel olarak sahip olduğu imkanlara da bağlıdır. Fakülteler arasında imkan bakımından birçok farklılık bulunmaktadır. İmkanların standardize hale getirilmesi ve gelişiminin sağlanması çok önemlidir. Bu doğrultuda tıp eğitiminin gelişiminin sağlanması ve sürdürülebilir bir tıp eğitimi için:

- a) fakültelerdeki alt yapı eksiklikleri giderilmeli,
  - b) optimal fiziki koşullar sağlanmalı,
  - c) kontenjanlar azaltılıp kaliteli bir eğitim ortamı sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri laboratuvarlardaki maket, kadavra ve mikroskop sayılarının, amfilerin

öğrenci kapasitesinin, kütüphanelerde bulunan kitap sayılarının gibi çeşitli imkanların belirlenerek yetersiz olduğu durumlarda eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir. Bu konuda üniversitelere gerekli destek sağlanmalıdır.

Kaynakça

1. İDEAL TIP EĞİTİCİSİ”: TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL KURGULARI , KARADAĞ E VE ARK.
2. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları, 2018, TEPDAD
3. TURAN-ÖZDEMİR, S . (2005). Tıp Eğitimi ve Standartlar. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi , 31 (2) , 133-137
4. ŞİMŞEK H, ÖZTOPRAK D, İKİZOĞLU E, SAFALI F, YAVUZ Ö, ONUR Ö, TEKEL Ş, ÇİFTÇİ Ş. Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ve İlişkili Etmenler. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2012; 157-151.
5. Melis Naçar ,Zeynep Baykan, Fevziye Çetinkaya (2012), ERCİYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ BİRİNCİ VE İKİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNDE TÜKENMİŞLİK DURUMU VE EĞİTİMİN ETKİSİ, Tıp Eğitimi Dünyası Derg. 2012:35/9–20

